

Διάλεξη στη Λέσχη: Ο νεαρός Μαρξ και η εποχή του - μέρος Β'

27.02.13

Το 2ο μέρος μιας πολύ ενδιαφέρουσας διάλεξης θα πραγματοποιηθεί στη **Λέσχη Αναιρέσεις το Σάββατο 2 Μαρτίου, στις 19.30** (Ιπποκράτους 175 Β & Λασκάρεως), με **εισηγητή τον Θανάση Γκιούρα**, αν. καθηγητή Πολιτικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Κρήτης. **Θέμα: Ο νεαρός Μαρξ και η εποχή του μέσα από τις διαπιστώσεις της σύγχρονης έρευνας.**

Στο 2ο μέρος της διάλεξης (το Σάββατο 2 Μάρτη) θα εξεταστεί η προσέγγιση μεταξύ άλλων της "Γερμανικής ιδεολογίας", των "Παρισινών χειρόγραφων" και άλλων σημαντικών έργων του Μαρξ από τη δεκαετία του 1840, μέσα από τις διαπιστώσεις της σύγχρονης έρευνας και των νέων στοιχείων για το έργο και τα χειρόγραφα του Μαρξ που πλαισιώνει την έκδοση των Απάντων (Marx-Engels Gesamtausgabe, MEGA).

Το πρώτο μέρος του σεμιναρίου πραγματοποιήθηκε με επιτυχία και ουσιαστική συζήτηση το Σάββατο 2/2.

Αναλυτικά, το θέμα και η εισήγηση για την συζήτηση θα κινηθούν στην παρακάτω παρουσίαση και προβληματική:

Τώρα όμως θα προσγειωθούμε. Karl Marx, 1842

Λαμβάνοντας ως αφετηρία τα ευρήματα και τις διαπιστώσεις της έρευνας που πλαισιώνει την έκδοση των Απάντων (Marx-Engels Gesamtausgabe, MEGA), θα επιχειρηθεί μια αναδρομή στο δημοσιογραφικό και κριτικό έργο του Karl Marx από τη δεκαετία του 1840, εστιάζοντας τόσο στις ιστορικοθεωρητικές προϋποθέσεις του πρώιμου έργου του Μαρξ, όσο και σε σημαντικούς σταθμούς της ανάπτυξης ενός κατ' εξοχήν κριτικού στοχαστή.

Συγκεκριμένα θα γίνει κατ' αρχάς μια μικρή αναδρομή στην έννοια της κριτικής όπως αυτή έχει αναπτυχθεί την εκατονταετία που προηγείται της δραστηριότητας του νεαρού Μαρξ. Στο πλαίσιο αυτό γίνεται σαφές ότι η κριτική στη θρησκεία αφορά βασικά την κριτική σε έναν συγκεκριμένο τρόπο σκέψης, ο οποίος διατείνεται την πρόσβαση στην 'αλήθεια' με αδιαμεσολάβητη αναφορά σε κάποιου είδους Απόλυτο.

Ακολούθως θα γίνει μία πρώτη προσέγγιση στην έννοια της 'προσωπικότητας', μέσα από την οποία η γερμανική (ιδιαίτερα η λεγόμενη νεοεγγελιανή) διάνοηση της περιόδου 1830-1840 προσπαθεί να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις της νεωτερικότητας, κυρίως σε συνδυασμό με την αρχαία έννοια του 'σοφού' - μια αναζήτηση που θα αφήσει μεταξύ άλλων σημαντικά ίχνη στη διδακτορική διατριβή του Μαρξ.

Το ζήτημα της προσωπικότητας θα αποτελέσει την αφετηρία του κριτικού έργου του Λουδοβίκου Φόιερμαχ, από τη δεκαετία του 1830, έως ότου καταλήξει στις αρχές της δεκαετίας του 1840 στο αίτημα για μια μεταρρύθμιση της συνολικής φιλοσοφίας, το οποίο θα επηρεάσει ριζικά τις αναζητήσεις του Μαρξ την ίδια περίοδο. Το ζήτημα αυτό θα αντιμετωπιστεί διαφορετικά από

ορισμένους συνοδοιπόρους του νεαρού Μαρξ, όπως ο Αρνολντ Ρούγκε, ο Μπρούνο Μπάουερ, ο Μόζες Χες και ο Μαξ Στίρνερ.

Παράλληλα, στη σφαίρα του δικαίου πραγματοποιούνται σημαντικές ανακατατάξεις, ως μακρόπνοη συνέπεια της Γαλλικής Επανάστασης. Την περίοδο που ο νεαρός Μαρξ σπουδάζει νομικά, ουσιαστικά συνυπάρχουν στον ευρύτερο γερμανικό χώρο τουλάχιστον δύο διαφορετικοί νομικοί κώδικες, όπως και στο πανεπιστημιακό πεδίο αντιμάχονται οι κληρονόμοι του Χέγκελ με τους θεράποντες της 'ιστορικής' σχολής του δικαίου.

Συγχρόνως, σε επίπεδο εφαρμογής νομικών και πολιτικών κανόνων, αυτό που απασχολεί την μαχόμενη διάνοηση της περιόδου είναι το ζήτημα της ελευθεροτυπίας καθώς και της διεύρυνσης του γενικότερου χώρου της αστικής δημοσιότητας. Αυτό θα είναι και το αντικείμενο του πρώτου δημοσιογραφικού άρθρου του Μαρξ το 1842.

Ο συνδυασμός αυτών των παραγόντων με τα κοινωνικά προβλήματα που γεννά η σταδιακή παγίωση της αστικής πολιτικής (στο πλαίσιο ενός μοναρχικού πολιτεύματος) θα αποτελέσει την αφορμή για την ενασχόληση του Μαρξ με το ρητά κοινωνικό πρόβλημα της λαθροϋλοτομίας, της 'υλοκλοπής' όπως καταγράφεται στο αντίστοιχο άρθρο του 1842, στην αρχή του οποίου τονίζει: *«Μέχρι τώρα έχουμε περιγράψει ... μεγάλες πολιτειακές πράξεις του περιφερειακού κοινοβουλίου ... Τώρα όμως θα προσγειωθούμε. [Θα] στραφούμε στο ιδιαίτερα γήινο ερώτημα ... για την κατάτμηση της γαιοκτησίας»*. **Από εδώ ξεκινά μία κριτική κοινωνική πραγμάτευση που θα τον ακολουθήσει όλη τη ζωή του.**

[Tweet](#)
